

INTERNATIONAL JOURNAL OF ADVANCED RESEARCH IN EDUCATION TECHNOLOGY AND MANAGEMENT

Multidisciplinary, Open Access, Peer-Reviewed Journal

- Educational sciences
- Technical sciences
- Economical sciences
- Natural sciences
- Philological sciences

www.ijaretm.com

Vol.2, Issue 9.

ISSN:2349-0012

International journal of advanced research in
education, technology and management

ISSN:2349-0012

Vol.2, Issue 9.

ISSN:2349-0012

EDITORIAL BOARD:

- Editor: Tamar Nadiradze

**Head of Department of Science and Digital Technology. Professor,
Uzbekistan**

- Editor: Tinatin Khokhobasvili

The founder and a director of the circle of worldwide scientists,

Address: Akhmeta Municipality:

**Village: Matani, Georgia, Dean of Faculty of "Medical Prevention and Public
Health",**

Ferghana medical Institute of Public Health

- Editor: Sarymsakov Abdushkur Abdukhalilovich

Doctor of science in technology,

**Professor, Deputy Director of Institute of Polymer Chemistry and Physics
Academy of Sciences of Uzbekistan**

- Editor: Dr. Tea Mchedluri

Faculty of Education and Natural Sciences,

Professor; Gori State University

- Editor: Neli Goginashvili

13	PROGRESS OF THE STUDY OF MYSTICAL LITERATURE IN THE YEARS OF INDEPENDENCE Sayliyeva Zarina Rakhmiddinovna Nozima Zaripova	85
14	СТРАХОВАНИЕ БАНКОВСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ Чориев Яшнаербек Шарипова Нигина	92
15	ОСОБЕННОСТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ СОВЕРШЕНИЯ СДЕЛОК СУБЪЕКТАМИ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА ПУТЕМ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЭЛЕКТРОННОЙ ЦИФРОВОЙ ПОДПИСИ Нуриддинова Хайриддина Азмитдин угли	100
16	FERULA L. SPECIES AND THEIR IMPORTANCE IN THE NATIONAL ECONOMY Berdikulova Nargiza Yusufjon qizi Khushnazarova N.D.	105
17	ОСОБЕННОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРОФЕССОРСКО-ПРЕПОДАВАТЕЛЬСКОГО СОСТАВА ПРИ ПОДГОТОВКЕ ВОЕННЫХ СПЕЦИАЛИСТОВ ЮНУСОВ Зохид Мамарахимович	113
18	ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ДЕФОРМАЦИЯ ВОЕННОГО ПЕДАГОГА САТИБ-АЛДИЕВ Азим Абду-Шакирович	119
19	ANALYSIS OF "MEASURES TO ENSURE OCCUPATIONAL SAFETY IN THE FIELD OF CARGO TRANSPORTATION AND LOADING." MURADOV SIROJIDDIN HUSAN O'G'LI	127
20	PHENOLOGY OF INTERMEDIATE CEREAL LEGUMES IN POMEGRANATE (Punica granatum L.) PLANTATIONS IN SURKHONDARYO REGION Ilhom Samadov Yusuf Hazratkulov	134
21	TEACHING ENGLISH TO GREEN ECONOMICS STUDENTS: METHODS, DIFFICULTIES, AND ADVANTAGES Pokiza Ortikova	139
22	LINGUISTIC CHARACTERISTICS OF COLOR COMPONENT PHRASEOLOGISMS IN ENGLISH AND UZBEK Tursunmuradova Aziza Saidvaliyevna	149
23	IMPROVING THE SYSTEM OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE FIELD OF PREVENTION AND LIMITATION OF EMERGENCY SITUATIONS Latif Makhmayusufovich Eshmukhamedov	155
24	ИЗУЧЕНИЕ ПРОЦЕССА КОЛЕБАНИЯ ПИТАЮЩЕГО ЦИЛИНДРА С УПРУГИМИ ВТУЛКАМИ ПНЕВМОМЕХАНИЧЕСКИХ ПРЯДИЛЬНЫХ МАШИН. Мирзаев Отабек Абдукаримович	160

PROGRESS OF THE STUDY OF MYSTICAL LITERATURE IN THE YEARS OF INDEPENDENCE

Sayliyeva Zarina Rakhmiddinovna

Bukhara State University,

Teacher of the Department of Uzbek Language and Literature, (PhD)

Nozima Zaripova

Bukhara State University,

4th year student of the Faculty of Philology

Abstract. This article lists general information about the achievements made in the field of mysticism and artistic creativity during the years of independence, the study of the main ideas in the works of mystical creators in the researches of famous scientists.

Keywords. Sophism, mysticism, mystic, perfection, manuscript, research.

MUSTAQILLIK YILLARIDA TASAVVUF ADABIYOTI O'RGANILISHI TADRIJI

Sayliyeva Zarina Raxmiddinovna

Buxoro davlat universiteti,

O'zbek tili va adabiyoti kafedrasi o'qituvchisi,

(PhD)

Zaripova Nozima

Buxoro davlat universiteti,

Filologiya fakulteti 4-bosqich talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqolada Istiqlol yillarida tasavvuf va badiiy ijod sohasida erishilgan yutuqlar, taniqli olimlar tadqiqotlarida mutasavvuf ijodkorlar asarlaridagi asosiy g'oyalarning o'rganilishi haqida umumiy ma'lumotlar sanab o'tiladi.

Kalit so'zlar. So'fizm, tasavvuf, mutasavvuf, komillik, qo'lyozma, tadqiqot.

Dastavval, urush yillari xalqimiz boshiga kelgan minglab kutilmagan sinovlar tekis hayot yo'lida ketayotgan butun boshli millatni o'zligidan ayrilishiga, milliy ong va tafakkurdan yiroqlashishiga sabab bo'ldi. Sobiq tuzum o'z rejasini xalqning ma'naviy va madaniy turmush tarzini izdan chiqarishdan boshladi. So'zning qanchalar kuchli qudratidan foydalanib o'zbek adabiyoti va san'atini loyga qorishtirib, undan qurol sifatida foydalanishga o'tdilar. Keyinchalik o'z mafkurasida sodiq turgan adiblarimiz esa asarlarida erkinlik va hurlik, dushmanga nafrat tuyg'ularini goh yashirin, goh oshkora holatda o'z ijodiga singdirdilar. Shukrki, Istiqlol barokati millatimizning umumbashariy qiyofasini, qolaversa, ajdodlardan qolgan boy ilmiy merosimizni qayta tiklashga imkon berdi. Mustaqillik yillarida tasavvuf bilan bog'liq ko'plab ilmiy izlanishlar olib borildi. Sobiq sho'ro davrida tadqiqotchilar bu mavzuda "og'iz ocha olmas" edilar. Vaholanki, Yevropa va bir qator musulmon mamlakatlarida bu soha so'fizm ta'limoti ko'rinishida ko'pgina tadqiqotlarga erishgan edi. Haligacha bizda hali o'rganilmagan sohalarda minglab qo'lyozmalar mavjud. Bu esa tasavvuf ilmining hali ochilmagan qirralari ko'p ekanidan dalolatdir. Akademik Muzaffar Xayrullayev ta'kidlaganidek, so'fizm bizning adabiyotda ko'p yillar davomida "xavfli" mavzulardan hisoblanardi, chunki uning kelib chiqishi va taraqqiyoti islom va diniy ta'limotlar tarixi bilan chambarchas bog'liq edi. Shuning natijasida biz tasavvuf ta'limotini o'rganishda G'arbdan orqada qolib ketdik. Sharqda faqatgina ayrim adabiyotlardagina qisqa tushunchalar berilar edi, xolos. Yaqin o'tmishdan misol olsak, yoshlardan diniy tushunchalar haqida ma'lumot so'ralsa,

javob topish mushkul masala edi. Biroq bugun islom ta'limotini yaxshi biladigan yoshlar soni ko'paymoqda. Bu yurtimizdagi diniy osoyishtalik va bag'rikenglikning yuksak belgisidir. Dinimiz tinchlik, osoyishtalik dinidir. Undan g'araz maqsadda foydalanib, jamiyat taraqqiyotiga putur yetkazayotganlar ham kam emas. Dinni siyosiy kurashlar girdobida bo'g'ib, uning asl mohiyatini buzib ko'rsatuvchilarga qarshi tarixiy mohiyatni anglaydigan, voqelikka xolis munosabat qila oladigan yoshlarni tarbiyalash vazifasi muhimdir. Xususan, tasavvuf ilmi insonni komillik sari yetaklovchi, uning qalbi va ruhoniyatini kirliklardan, nafs balosidan saqlovchi ta'limotdir. Bahovuddin Naqshband hazratlarining mashhur "Dil ba yor u, dast ba kor" o'g'itlari ayni tasavvufiy g'oyaning asosiy maqsadini anglatsa bejiz emas.

Mustaqillik yillarida buyuk alloma va valiyalarimizning bebaho asarlari qayta tiklanib, ular ruhiga hurmat ko'rsatildi. Xususan, Ahmad Yassaviy, Abduxoliq G'ijduvoni, Pahlavon Mahmud, Bahovuddin Naqshband, Xo'ja Ahror Valiy, Boborahim Mashrab asarlari olimlarimiz tomonidan o'rganilib, keng ommaga taqdim etildi. Bu ishda B. Valixo'jayev, I. Haqqul, N. Komilov, Y. Is'hoqov, H. Homidiy, Sadriddin Salim Buxoriy, Mahmud Hasaniy, Asad Dilmurod, Sa'dulla Siyoyev, Elyor Karimov kabilar zahmatkash olimlar jonbozlik ko'rsatdi. Birgina zabardast olim Ibrohim Haqqulov tasavvufning irfoniy saboqlarini beruvchi doktorlik dissertatsiyasini, yuzlab kitoblar, minglab maqolalar yozdi. Hurfikrlilik buyuk mutasavvuflar qoldirgan merosni jiddiy tadqiq etishga va xalqimizning tafakkur gulshanini qayta tiklashga madad berdi.

Quyida mustaqillik yillarida tasavvuf ilmi bo'yicha chop etilgan kitoblar, maqolalar, tezis va dissertatsiyalar, badiiy adabiyot namunalari keltirilgan:

1. Ibrohim Haqqul "Tasavvuf va she'riyat" (1991)
2. Ibrohim Haqqul "Ahmad Yassaviy" (1991)
3. Ibrohim Haqqul va Sayfiddin Rafiddinov "Boqirg'on kitobi" (1991)
4. Ibrohim Haqqul va Sayfiddin Rafiddinov "Boqirg'on kitobi" (1991)

5. Idris Shoh “Naqshbandiy tariqati” (1993)
6. Asqar Mahkam “Ishq” (1993)
7. Asqar Mahkam “Tavajjuh” (1993)
8. Abul Muhsin Muhammad Boqir ibn Muhammad Ali “Bahouddin Balogardon
“(1993)
9. Sadriddin Salim Buxoriy “Bahovuddin Naqshband yoki 7 pir” (1993)
10. Nasafiy “Hazrat Bahovuddin Naqshband” (1993)
11. Botirxon Valixo‘jayev “Xo‘ja Ahror tarixi”(1994)
12. Ibrohim Haqqul “Tamalsiz talqin g‘alatdir.” 1995
13. Najmiddin Komilov “Najmiddin Kubro” (1995)
14. Usmon Turar “Tasavvuf tarixi” (1999)
15. Najmiddin Komilov “Tafakkur karvonlari” (1999)
16. Ibrohim Haqqul “Tasavvuf saboqlari“(2000)
17. Sadriddin Salim Buxoriy “Uch avliyo” (2000)
18. Abdulhakim Shar‘iy Jo‘zjoniy “Tasavvuf va inson” (2001)
19. Mahmud Asad Jo‘shon “Yunus Emro va tasavvuf” (2001)
20. Ibrohim Haqqul “Mohiyatdan yiroqlashmaylik va tasavvufshunoslikdagi
g‘aroyibotlar”(2002)
21. Elyor Karimov “Xo‘ja Ahror hayoti va faoliyati”, (2003)
22. Mahmud Hasaniy “G‘ijduvoniya ta‘zimmoma” (2003)
23. M.M. Xayrullayev “Abduxoliq G‘ijduvoniya va tasavvuf”(2003)
24. Ibrohim Haqqul “Oldingdan oqqan suvning qadri”(2004)
25. Mahmud Hasaniy “Xazinadagi o‘ylar” (2004)
26. Mahmud Hasaniy, Karomat Qilicheva “Shayx Xovandi Tahir”(2004)
27. Xayriddin Begmatov “Devona Mashrab”(2005)
28. Vohidov.R, Mahmudov. M, Azimov. Yu “Ulug‘ Xojaning ibrat va hikmatlari”(2005)
29. Hamidulla Boltaboyev “Islom tasavvufi manbalari “ Ilmiy majmua (2005)

30. Hamidxon Islomiy “Sulton ul orifiyn Xo‘ja Ahmad Yassaviy “(2005)
31. Sadriddin Salim Buxoriy “ Hazrat Abu Jafar Kabir” (2006)
32. Sadriddin Salim Buxoriy “ Ikki yuz yetmish yetti pir” (2006)
33. Asad Dilmurod “Pahlavon Muhammad” (2006)
34. Sadriddin Salim Buxoriy “ Hazrat Ka‘bul Axbor Valiy “ (2007)
35. Ibodat Rajabova “Zikri qalb sultoni” To‘plam , (2007)
36. Ahmad Abdullayev “Tasavvuf va uning namoyondalari” (2007)
37. Hamidxon Islomiy “Tasavvuf allomalari” (2009)
38. Abdumutal Abdullayev “ Qubays tog‘idagi nido” (2009)
39. Najmiddin Komilov “Tasavvuf”(2009) 1-kitob “Komil inson axloqi”, 2-kitob “ Tavhid asrori”
40. Najmiddin Komilov va hammualliflar “Badiiy adabiyot va tasavvuf timsollari” (2010)
41. Ibrohim Haqqul “ O‘zbek tasavvuf she‘riyatining shakllanishi va taraqqiyoti” (2010)
42. Hasan Po‘latov, Mamajon Mamatov “Tasavvuf tarixidan lavhalar” (2011)
43. Ibrohim Haqqul “Navoiyga qaytish” 2-kitob(2011)
44. Sa‘dulla Siyoyev “ Ahmad Yassaviy” (2012)
45. Ibrohim Haqqul “Navoiyga qaytish” 3-kitob (2016)
46. Shayx Muhammad Sodiq Muhammad Yusuf “Tasavvuf haqida tasavvur” (2019)
47. Najmiddin Komilov “Tasavvuf ontologiyasi va gnoseologiyasi” (2019)
48. Komiljon Rahimov “Movarounnahr tasavvufi tarixi:ta‘limotning shakllanishi va tizimlashtirilishi(VIII-XI asrlar)”(2020)
49. Ibrohim Haqqul “Navoiyga qaytish” 4-kitob (2021)

Yuqorida keltirilgan namunalardan xulosa qilish mumkinki, Istiqlol davri tasavvuf adabiyotining eng salmoqli davri bo‘ldi va bundan keyin ham bu borada ko‘plab izlanishlar olib boriladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Рустамов А. Шоирнинг биринчи газали. // Шарқ юлдузи, 1987, № 3, 175-179-б.
2. Қуръони карим (таржима ва изоҳлар муаллифи Алоуддин Мансур). - Тошкент: Чўлпон, 1992. 672 б.
3. Қуръони карим сўзларининг арабча-ўзбекча кўрсаткичли лугати. - Тошкент: Адабиёт ва санъат, 1971. 277 б.
4. Ҳайитметов А. Навоий даҳоси. - Тошкент: Адабиёт ва санъат, 1970, 173 б.
5. Ҳаққул И. Шеърят - рухий муносабат. - Тошкент: Адабиёт ва санъат, 1989, 240 б.
6. Ҳаққулов И. Тасаввуф ва шеърят. - Тошкент: Адабиёт ва санъат нашриёти, 1991, 184 б.
7. Ҳаққулов И. Навоийга қайтиш., 1-китоб. - Тошкент: 2007
8. Sayliyeva Z. R., Murodova M. R. Q. LITERACY OF PRAISE IN THE VERSES OF ALISHER NAVOI // Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS). – 2022. – Т. 2. – №. 5. – С. 372-380.
9. Rakhmiddinova S. Z., Qizi M. M. R. Prophet of the peace and blessings of Allah be upon him (O prophet of the prophet hood...) // ACADEMICIA International Multidisciplinary Research Journal. – 2022. – Т. 12. – №. 5. – С. 36.
10. Raxmiddinova S. Z. et al. USTOZ-IBROHIM HAQQUL UJODIGA CHIZGILAR // PEDAGOGS jurnali. – 2022. – Т. 21. – №. 2. – С. 113-117.
11. Rakhmiddinova S. Z. EY, SAFHAYI RUXSORING AZAL XATIDIN INSHO // SCIENTIFIC REPORTS OF BUKHARA STATE UNIVERSITY. – С. 112.
12. Rakhmiddinova S. Z., Manzura K. MUHAMMAD RAHIMKHAN FERUZ AND HIS DESCENDANTS // Proceedings of International Conference on Modern Science and Scientific Studies. – 2022. – Т. 1. – №. 2. – С. 142-146.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Рустамов А. Шоирнинг биринчи газали. // Шарқ юлдузи, 1987, № 3, 175-179-б.
2. Куръони карим (таржима ва изоҳлар муаллифи Алоуддин Мансур). - Тошкент: Чўлпон, 1992. 672 б.
3. Куръони карим сўзларининг арабча-ўзбекча кўрсаткичли лугати. - Тошкент: Адабиёт ва санъат, 1971. 277 б.
4. Ҳайитметов А. Навоий даҳоси. - Тошкент: Адабиёт ва санъат, 1970, 173 б.
5. Ҳаққул И. Шеърят - руҳий муносабат. - Тошкент: Адабиёт ва санъат, 1989, 240 б.
6. Ҳаққулов И. Тасаввуф ва шеърят. - Тошкент: Адабиёт ва санъат нашриёти, 1991, 184 б.
7. Ҳаққулов И. Навоийга қайтиш., 1-китоб. - Тошкент: 2007
8. Sayliyeva Z. R., Murodova M. R. Q. LITERACY OF PRAISE IN THE VERSES OF ALISHER NAVOI // Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS). – 2022. – Т. 2. – №. 5. – С. 372-380.
9. Rakhmiddinova S. Z., Qizi M. M. R. Prophet of the peace and blessings of Allah be upon him (o prophet of the prophet hood...) // ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal. – 2022. – Т. 12. – №. 5. – С. 31-36.
10. Raxmiddinova S. Z. et al. USTOZ-IBROHIM HAQQUL UJODIGA CHIZGILAR // PEDAGOGS jurnali. – 2022. – Т. 21. – №. 2. – С. 113-117.
11. Rakhmiddinova S. Z. EY, SAFHAYI RUXSORING AZAL XATIDIN INSHO // SCIENTIFIC REPORTS OF BUKHARA STATE UNIVERSITY. – С. 112.
12. Rakhmiddinova S. Z., Manzura K. MUHAMMAD RAHIMKHAN FERUZ AND HIS DESCENDANTS // Proceedings of International Conference on Modern Science and Scientific Studies. – 2022. – Т. 1. – №. 2. – С. 142-146.